

Mgr Mateusz Ignaszak

Tytuł pracy doktorskiej: Profil kognitywny eksperta kryminalistyki

Opinia biegłego stanowi jeden z najważniejszych środków dowodowych. Obecny model funkcjonowania biegłych nie gwarantuje wysokiej jakości sporządzanych opinii. W celu zminimalizowania liczby błędów popełnianych na każdym z etapów ekspertyzy, selekcjonuje się kandydatów na ekspertów kryminalistyki za pomocą narzędzi takich jak: analiza danych biograficznych (CV), testy osobowości, zadania wstępne, czy wywiad kwestionariuszowy. Jednakże inną metodą, która najlepiej pozwala przewidzieć przyszłe wyniki w pracy jest stosowanie testów mierzących zdolności poznawcze kandydatów na biegłych. Za główny cel badawczy w niniejszej pracy przyjęto znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy istnieje profil kognitywny eksperta kryminalistyki, który określałby zdolności poznawcze sprzyjające wykonaniu zadań z zakresu porównywania śladów kryminalistycznych. Dodatkowo, w ramach tej pracy szukano odpowiedzi na pytanie, czy istnieją zdolności poznawcze uniwersalnie sprzyjające (tj. dla ekspertów z każdej dyscypliny kryminalistycznej) oraz zdolności specyficznie sprzyjające (tj. dla ekspertów niektórych specjalności). Przeprowadzono badanie w celu sprawdzenia, czy zdolności poznawcze takie jak: przeszukiwanie wzrokowe, alokacja uwagi, pojemność pamięci roboczej, porównywanie obiektów, mentalne rotowanie obiektów, a ponadto cecha osobowości – potrzeba poznawczego domknięcia korelują z wynikami uzyskanymi w zadaniach z zakresu porównywania podpisów oraz śladów daktyloskopijnych. Badanie było złożone z dwóch etapów. W pierwszym z nich probanci rozwiązywali siedem testów mierzących natężenie zdolności poznawczych. W drugiej części osoby badane rozwiązywały 20 zadań z zakresu porównywania śladów daktyloskopijnych, 20 zadań z zakresu porównywania podpisów oraz skróconą wersję Skali Potrzeby Poznawczego Domknięcia. Zaobserwowano istotne korelacje statystyczne. Wyniki badań wspierają istotnie hipotezę, że istnieje profil kognitywny eksperta kryminalistyki określający zdolności poznawcze sprzyjające wykonaniu zadań z zakresu badań śladów kryminalistycznych. W skład tego profilu prawdopodobnie wchodzi zdolność mentalnego rotowania obiektów. Stwierdzono również, że profil kognitywny eksperta pismoznawstwa różni się od profilu kognitywnego eksperta daktyloskopii. Na profil kognitywny eksperta pismoznawstwa składa się zdolność mentalnego rotowania obiektów, a na profil kognitywny eksperta daktyloskopii zdolność porównywania obiektów, zdolność mentalnego rotowania obiektów, alokacja uwagi, pojemność pamięci roboczej oraz cecha osobowości – potrzeba poznawczego domknięcia. Wyniki badań sugerują, że dzięki odpowiedniej selekcji kandydatów na biegłych możliwe jest wybranie osób z lepszymi predyspozycjami poznawczymi, które będą rzadziej popełniały błędy w zadaniach z zakresu porównywania śladów kryminalistycznych. W dalszej kolejności należy prowadzić badania zmierzające ku określeniu profili kognitywnych ekspertów innych dziedzin kryminalistyki, a także rozważyć uzupełnienie poszczególnych profili kognitywnych o kolejne zdolności poznawcze istotne w analizie śladów kryminalistycznych. Przedstawione w rozprawie: ogólny profil kognitywny oraz szczególne profile kognitywne, a także powiązane z nimi testy, po udoskonaleniu i

uzupełnieniu o kolejne zdolności poznawcze, będą mogły zostać wykorzystane w procesie rekrutacji biegłych do laboratoriów kryminalistycznych. Powyższe obserwacje skłaniają do zastanowienia się nad przemodelowaniem procesu rekrutacji na ekspertów kryminalistyki i opracowaniem takiego systemu rekrutacji, w którym testy mierzące zdolności poznawcze będą miały znaczenie wiodące przed kwalifikacją kandydata do szkolenia.